

Folkbildningsrådets nationella utvärderingar

2010–2014

Folkbildningsrådet

Folkbildningsrådets nationella utvärderingar 2010–2014
Layout: Johan Nilsson/Kombinera

© Folkbildningsrådet 2011

Innehåll

Förord	4
Strategi för nationella utvärderingar 2010–2014 – avgränsningar och centrala utgångspunkter	5
Utvärdering – Folkbildningsrådets definition	5
Femårig utvärderingscykel	5
Utvärdering av samhällseffekter	5
Utvärdering – stöd till forskning	6
Nationella utvärderingar, uppföljningar och kvalitetsgranskningar	6
Förankring och återföring	7
Sakliga och oberoende utvärderingar – organisatoriska villkor	8
De nationella utvärderingarnas integritet och oberoende	8
Uppdelat ansvar för planering och genomförande	8
Rådgivande expertgrupp	9
Kvalitetssäkring	10
Utvärderingsmodeller och metoder	11
Förutsättningar, process och resultat	11
Olika inriktningar på utvärderingarna	11
Utvärderingsmodeller	12
Beskrivning av Folkbildningsrådets utvärderingar 1997–2011	13
Utvärderingar inom ramen för Folkbildningsrådets strategi för nationella utvärderingar 2010–2014	13
Sammanfattande bild – utvärderingarna i relation till folkbildningens syften och verksamhetsområden	14

Förord

I folkbildningspropositionen 2005/06:192 *Lära, växa, förändra* markerar regeringen att folkbildningens egna utvärderingar i större utsträckning än hittills bör utnyttjas för att bedöma om syftena med statsbidraget uppnåtts. Utvärderingarna bör med andra ord undersöka om det statliga bidraget stödjer verksamhet som:

- bidrar till att stärka och utveckla demokratin
- bidrar till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och som skapar engagemang att delta i samhällsutvecklingen
- bidrar till att minska utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället
- bidrar till att bredda intresset för och delaktigheten i kulturlivet.

Folkbildningsrådets styrelse har fastställt en strategi för folkbildningens nationella utvärderingar under perioden 2010–2014. Denna utgår från folkbildningspropositionens intentioner och det uppdrag som rådet tilldelats av regeringen. Det huvudsakliga syftet är att kontinuerligt kunna erbjuda regeringen, riksdagen och folkbildningens aktörer oberoende och kvalificerade analyser av folkbildningens samhällseffekter.

Innebörden i Folkbildningsrådets strategi, och de utvärderingar och andra studier som genomförts, pågår och planeras inom ramen för strategin, presenteras i denna rapport.

Stockholm den 7 oktober 2011

Britten Månsson-Wallin
Generalsekreterare

Strategi för nationella utvärderingar 2010–2014 – avgränsningar och centrala utgångspunkter

Utvärdering – Folkbildningsrådets definition

Den syn på utvärdering som Folkbildningsrådets nationella utvärderingar vilar på överensstämmer i princip med den definition som ges i Vedung (1998): *Utvärdering i politik och förvaltning: Utvärdering är en noggrann efterhandsbedömning av ett utfall, slutprestation eller förvaltning i offentligt finansierad verksamhet, vilken avser spela en roll i praktiska beslutssituationer.*

Femårig utvärderingscykel

De nationella utvärderingarna genomförs i femårscykler. Under cykelns fyra första år startas årligen 3–4 olika syftesinriktade utvärderingar, relaterade till de fyra syften som anges för statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund. Sammanlagt under de fyra åren genomförs 12–16 syftesinriktade utvärderingar. Under samma period genomförs 2–3 allmänna utvärderingar.

Det femte året, för innevarande femårscykel år 2014, sammanfattas resultaten av de föregående fyra årens utvärderingar i en metautvärdering. Denna fungerar samtidigt som underlag för planeringen av nästa utvärderingscykel.

Under 2014 utvärderas även Folkbildningsrådets organisation och arbete med de nationella utvärderingarna. En extern utvärdering genomförs, som ger underlag för utveckling av rådets arbetssätt.

Utvärdering av samhällseffekter

De fyra syften som staten anger för statsbidraget och folkbildningen handlar om att människors deltagande i folkbildningsverksamhet ska ge effekter på en övergripande samhälls nivå. Det är mot dessa syften som Folkbildningsrådets nationella utvärderingar ska riktas. Utvärderingarna med dess analyser och slutsatser, ska i större utsträckning än tidigare belysa samhällseffekterna av folkbildning.

Enskilda studieförbund eller folkhögskolor bedöms inte inom ramen för de nationella utvärderingarna.

Effekter och programteori

Ekonomistyrningsverket definierar en *effekt* som *en förändring som inträffat som en följd av en vidtagen åtgärd och som annars inte skulle ha inträffat.*¹

En avgörande svårighet vid utvärdering av folkbildningsverksamhet är att vägen från folkbildningsinsatser till förväntade samhällseffekter, den så kallade *effektkedjan*, är lång och svår att följa. Den startar med den enskilda deltagaren i en folkbildningsaktivitet, går i sin ideala form vidare via de kunskaper, attityder och förmågor som folkbildningen ger, till individuella handlingsätt som

---

¹ Ekonomistyrningsverket: *Effektutvärdering. Att välja upplägg.*

sammantagna blir till kollektiva rörelser, som i sin tur visas som effekter på samhällsnivå.

Att förändringar ägt rum beror dock inte nödvändigtvis på folkbildningen. Händelser i folkbildningens omvärld både bidrar till att statens syften för statsbidraget uppfylls, och motverkar de åsyftade effekterna. För att det ska vara möjligt att uttala sig om just folkbildningens betydelse gäller det att det finns ett orsaks-/verkansamband mellan folkbildning och den påvisade förändringen.

Det förväntade orsakssambandet, det vill säga relationen mellan folkbildning och samhällseffekt klargörs i en *programteori*, knuten till respektive utvärdering. Med stöd i programteorin skapar sig utvärderaren i förväg en uppfattning om vilka effekter som är tänkbara, möjliga och relevanta att bedöma.

Indikatorer på syftesuppfyllelse

En förutsättning för att en effektutvärdering ska kunna genomföras är att de önskade effekterna är möjliga att mäta. Så är knappast fallet när det gäller Folkbildningsrådets nationella utvärderingar. Statens syften med folkbildningen är brett formulerade och avser företeelser – *demokrati, samhällsengagemang, deltagande, bildning, etc.* – som är svåra att mäta med precision. Dessa behöver därför operationaliseras och avgränsas. *Indikatorer på syftesuppfyllelse* behöver utarbetas.

Samtidigt är den verksamhet som ska utvärderas omfattande och komplex. Det är knappast rimligt att ange generella indikatorer på syftesuppfyllelse som är gemensamma för samtliga verksamheter som inryms inom folkbildningen. För varje utvärdering kan därför både generella och mer specifika indikatorer behöva formuleras.²

---

2 I vissa fall, när de nationella utvärderingarna utformas som bedömningar av avgränsade delar av verksamheten – vissa studiecirkel, kurser eller kulturprogram – kan det dock bli aktuellt att utveckla generella kvalitetsindikatorer som folkbildningens verksamheter relateras till.

Urvalsundersökningar och fallstudier

Folkbildningsrådet ska inte enbart utvärdera syftesuppfyllelse.

Enligt folkbildningspropositionen bör Folkbildningsrådet utarbeta metoder som gör det möjligt att jämföra kvaliteten i olika verksamheter. Folkbildningsmässig verksamhet ska bära vissa grundläggande värderingar och element. Kvaliteten i den pedagogiska verksamheten är central.

Nuvarande resursutrymme ger inga möjligheter att genomföra totalundersökningar av verksamheten. De jämförelser mellan olika verksamheter som efterlyses i folkbildningspropositionen kommer därför att baseras på urvalsundersökningar och fallstudier.

Utvärdering – stöd till forskning

I folkbildningspropositionen skiljer regeringen mellan utvärdering inom folkbildningsområdet, och forskning. Medan Folkbildningsrådet ska ägna sig åt utvärderingar föreslås att särskilda medel för forskning avsätts inom ramen för statsbidraget och att dessa medel disponeras av Vetenskapsrådet. Denna forskningsinsats ska göras utöver Folkbildningsrådets utvärderingsarbete. Rådets utvärderingsinsatser ska alltså inte minska.

För att skapa möjligheter för forskningsanknytning av de nationella utvärderingarna, och för att främja spridningen av utvärderingarnas resultat, erbjuder Folkbildningsrådet de utvärderare som engageras, att efter avslutad utvärdering ansöka om medel för att skriva en vetenskaplig artikel eller formulera en ansökan om forskningsmedel. Utgångspunkten för artikeln eller ansökan ska vara den nationella utvärderingen.

Nationella utvärderingar, uppföljningar och kvalitetsgranskningar

Utöver utvärdering ska Folkbildningsrådet följa upp folkbildningsverksamheten. Även kvalitets-

arbetet inom folkbildningen betonas starkt i den senaste Folkbildningspropositionen.

Det finns i praktiken inga entydiga och allmänt tillämpade definitioner av vad som skiljer en ”utvärdering” från en ”uppföljning” eller ”kvalitetsarbete”. Därmed finns inte heller en absolut gräns som visar var uppföljning övergår till att bli utvärdering eller vad skillnaden är mellan utvärdering och kvalitetsarbete. Den praktiska innebörd som ges de tre begreppen varierar mellan verksamheter, sammanhang och organisationer/myndigheter.

Den lösning som Folkbildningsrådet valt, som innebär en organisatorisk åtskillnad mellan utvärderingar å ena sidan, och uppföljning/kvalitetsarbete å den andra, innebär inte att de olika verksamheterna utförs åtskilda. Verksamheten inom enheterna samplaneras i relevanta delar.

Förankring och återföring

Folkbildningsrådet utför de nationella utvärderingarna på uppdrag av regeringen.

Samtidigt är det viktigt att utvärderingarna uppfattas som legitima och att resultaten är användbara för studieförbund och folkhögskolor. Utvärderingarna ska därför inriktas mot frågor som är aktuella och angelägna inom folkbildningen.

Den förankring av verksamheten som alltså förutsätts, underlättas av medlemsorganisationernas adjungerade i Folkbildningsrådets styrelse. Företrädare för medlemsorganisationerna ingår även i den expertgrupp som är knuten till verksamheten och deltar på så sätt i urvalet och beredningen av enskilda utvärderingsprojekt.³

I den gruppen ingår även forskare som kan bidra till att utvärderingarna förankras i aktuell folkbildningsrelevant forskning.

---

³ För beskrivning av expertgruppen, se *Organisatoriska förutsättningar*.

Sakliga och oberoende utvärderingar – organisatoriska villkor

De nationella utvärderingarnas integritet och oberoende

För de nationella utvärderingarnas legitimitet är det av central betydelse att de nationella utvärderingarnas självständighet markeras på ett konsekvent sätt.

Folkbildningsrådet är en ideell förening med tre medlemsorganisationer: Folkbildningsförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO). Delar av rådets verksamhet utgörs av uppdrag från medlemmarna.

Folkbildningsrådet har anförtrotts vissa myndighetsuppdrag av staten:

- att fördela statsbidrag till studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet
- att följa upp och utvärdera verksamheten
- att lämna budgetunderlag och årsredovisningar.

Folkbildningsrådet får även besluta att helt eller delvis återkräva utbetalat statsbidrag.

Självständighet kontra medlemsinflytande

De nationellt utvärderingarna behöver organiseras och förankras inom Folkbildningsrådet på ett sätt som innebär att utvärderingarna kan utföras sakligt och kritiskt, samtidigt som deras kvalitet och relevans för studieförbund och folkhögskolor säkras. En första utmaning för Folkbildningsrådet är att kombinera det statliga utvärderingsuppdraget

med medlemsorganisationernas perspektiv utan att sätta de nationella utvärderingarnas självständighet ur spel.

Både fördela medel och utvärdera?

Ytterligare en utmaning rör myndighetsuppdragen. De myndighetsuppdrag som regeringen tilldelat Folkbildningsrådet innebär att rådet fördelar medel till och utvärderar en och samma verksamhet. I en mening innebär detta att Folkbildningsrådet utvärderar samma verksamhet som man själv har lämnat stöd till. Indirekt kommer de nationella utvärderingarna därmed även att innebära en granskning av Folkbildningsrådets eget arbete. Detta kan innebära integritetsproblem. För att de nationella utvärderingarnas trovärdighet och kvalitet ska kunna upprätthållas är det emellertid oundvikligt att utvärderingarna i relevanta delar även kommer att innebära en saklig granskning av Folkbildningsrådets arbete.

Uppdelat ansvar för planering och genomförande

Folkbildningsrådets sätt att arbeta med de nationella utvärderingarna innebär att beslutsansvar, problemformuleringsansvar och genomförandansvar sprids mellan olika aktörer. På så sätt säkras utvärderingarnas oberoende och saklighet.

Beslutsansvar

Folkbildningsrådets styrelse beslutar om den nationella strategin och om de ekonomiska ramarna för verksamheten, samt utser ledamöter till den expertgrupp som är knuten till de nationella utvärderingarna.⁴

Problemformuleringsansvar – val av utvärderingar

Folkbildningsrådets handläggare och expertgruppen bereder förslag på strategi för Folkbildningsrådets nationella utvärderingar 2010–2014.⁵

Folkbildningsrådets handläggare och expertgruppen bereder förslag på utvärderingsprojekt inom ramen för den nationella strategin. Det här innebär i praktiken att Folkbildningsrådets handläggare och expertgruppen formulerar en utvärderingsplan för respektive utvärdering, det vill säga anger programteoretiska utgångspunkter, indikatorer på måloppfyllelse, utvärderingsmetod, kommunikationsplan samt definierar vilken samlad kompetens som utvärderargruppen i respektive utvärdering ska ha.⁶

Folkbildningsrådets generalsekreterare beslutar därefter vilka utvärderingsprojekt som ska genomföras varje år, samt om budgeten för vart och ett av dessa. Besluten utgår från de förslag som bereds av expertgruppen och enheten för nationell utvärdering, och relateras till Folkbildningsrådets verksamhetsplan och budget.

Genomförandeansvar

Efter att utvärderingsplanen är formulerad tillsätts en utvärderargrupp för varje utvärdering. Denna grupp modifierar vid behov utvärderingsplanen i samråd med expertgruppen.

---

4 Se beskrivning av expertgruppens uppdrag, sammansättning och mandattider under rubriken *Rådgivande expertgrupp*.

5 Se beskrivning av expertgruppens uppdrag, sammansättning och mandattider under rubriken *Rådgivande expertgrupp*.

6 Se beskrivning av utvärderingsmetod under rubriken *Utvärderingsmodeller och metoder*.

Därefter genomför gruppen utvärderingen i enlighet med den fastställda utvärderingsplanen och ansvarar för analys och slutsatser. Utvärderarna arbetar självständigt i förhållande till Folkbildningsrådet och Folkbildningsrådets expertgrupp.⁷

Rådgivande expertgrupp

Som ett stöd i Folkbildningsrådets arbete med de nationella utvärderingarna har en rådgivande expertgrupp tillsatts, knuten till Folkbildningsrådets kansli.

Sammansättning

Expertgruppen består av en ordförande och sex ledamöter: tre ledamöter från forskarsamfundet och tre ledamöter från Folkbildningsrådets medlemmar. Ordförande är riksdagsledamot. Expertgruppens ledamöter utses av Folkbildningsrådets styrelse. Medlemsorganisationerna lämnar förslag på ledamöter från medlemsorganisationerna. Folkbildningsrådets kansli lämnar förslag på ledamöter från forskarsamfundet.

Ledamöternas mandatperiod är två år. Varje ledamot kan utses för högst två mandatperioder. För att upprätthålla kontinuiteten och samtidigt skapa rotation och vitalisera gruppens arbete bör minst två och högst fyra ledamöter bytas vartannat år.

Under perioden 2009–2011 har gruppen haft följande sammansättning:

- *Riksdagen*: Anne-Marie Brodén (M), Ordförande
- *Högskolan i Jönköping, Encell*⁸: Héléne Ahl
- *Linköpings universitet, Mimer*⁹: Ann-Marie Laginder

---

7 Se beskrivning av utvärderingsmetod under rubriken *Utvärderingsmodeller och metoder*.

8 Encell: Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande vid Högskolan i Jönköping.

9 Mimer: Nationellt program för folkbildningsforskning vid Linköpings Universitet.

- *Mälardalens högskola*: Ove Karlsson Vestman
- *Folkbildningsförbundet*: Kerstin Enlund (2009–aug 2011)/Tjia Torpe (sept 2011–)
- *Rörelsefolkhögskolornas Intresseorganisation*: Stina Sundberg (2009–jan 2011)/ Eva Önneshö (april 2011–)
- *Sveriges kommuner och landsting*: Lena Lundström.

Gruppens uppdrag och arbetssätt

Expertgruppen ska fungera som rådgivare till Folkbildningsrådet i arbetet med nationella utvärderingar. Gruppen bidrar med kunskap och erfarenhet från det utbildningspolitiska och kulturpolitiska området, folkbildningsområdet, folkbildningsforskning samt utvärderingsverksamhet.

Gruppens uppdrag är att:

- bistå Folkbildningsrådet i arbetet med att fastställa en flerårig strategi för de nationella utvärderingarna, för att på så sätt förtydliga frågor kring folkbildningens kvalitet och roll i samhället,
- tillsammans med Folkbildningsrådet bereda förslag på utvärderingsprojekt inom ramen för den nationella strategin,
- tillsammans med Folkbildningsrådet formulera programteoretiska utgångspunkter, indi-

katorer på måluppfyllelse, samt bestämma metod och utvärderargruppens sammansättning i respektive utvärdering.

Expertgruppen sammanträder sex gånger per år.

Kvalitetssäkring

Expertgruppen innebär en kvalitetssäkring av de nationella utvärderingarna. Gruppens medlemmar bidrar med kunskap om utvärderingarnas folkbildningspolitiska relevans samt med forsknings- och utvärderingskunskande.

Folkbildningsrådet ingår i ett antal nationella och internationella nätverk och organisationer som arbetar med forskning om folkbildning och vuxenutbildning, samt med utvärderingsfrågor. Denna medverkan innebär att arbetet förankras i nationell och internationell praxis, och på så sätt även kvalitetssäkras.¹⁰ Folkbildningsrådet kommer även att utveckla kontakterna med forskningsfinansiärer samt med myndigheter som bedriver utvärderingsverksamhet inom närliggande områden.

Ytterligare belysning av kvaliteten i Folkbildningsrådets arbete med de nationella utvärderingarna ges i den externa metautvärdering som genomförs under 2014.

---

10 Forsknings-/utvärderingsnätverk och -organisationer:

- Ffff (Föreningen för folkbildningsforskning)
- Mimer (Nationellt program för folkbildningsforskning)
- ESREA (European Society for Research on the Education of Adults)
- EAEA (European Association for Education of Adults)
- SVUF (Svenska utvärderingsföreningen)
- AEA (American Evaluation Association)

Utvärderingsmodeller och metoder

Förutsättningar, process och resultat

Om resultaten av de nationella utvärderingarna ska vara användbara som beslutsunderlag och underlag för utveckling av folkbildningen kan inte bara verksamhetens resultat – dess effekter eller generella betydelse – uppmärksammas. Även de mekanismer som bidrar till, eller motverkar, att effekterna uppstår behöver värderas. På så sätt ges förklaringar till varför effekterna ser ut som de gör – styrkor, svagheter, hinder och framgångsfaktorer kan identifieras.

De nationella utvärderingarna ska därför inte bara uppmärksamma folkbildningens effekter eller betydelse i vidare mening. Även verksamheternas förutsättningar och genomförande behöver belysas.

Olika inriktningar på utvärderingarna

Folkbildningsrådets nationella utvärderingar ges olika inriktning och uppläggning:

- Syftesinriktade utvärderingar
- Allmänna utvärderingar
- Metautvärderingar
- Kartläggningar

Syftesinriktade utvärderingar

Staten anger fyra syften med statsbidraget till folkbildningen. De nationella syftesinriktade utvärderingarna är i första hand avsedda att belysa

var och ett av dessa. Under perioden 2010–2014 kommer huvuddelen av de nationella utvärderingarna att utgöras av syftesinriktade utvärderingar.

Ur vilka perspektiv som varje syfte ska utvärderas, på vilket sätt och i vilken ordningsföljd bestäms bland annat utifrån en analys av innehållet i tidigare nationella utvärderingar. Syften som utvärderats längre tillbaka i tiden, eller i jämförelsevis liten omfattning, ska prioriteras.

Även händelser i folkbildningens omvärld spelar en viktig roll i urvalet. Avsikten är att utvärderingarna ska fånga aktuella trender, händelser och utmaningar med relevans för folkbildningen, för att på så sätt upplevas som angelägna av såväl studieförbund och folkhögskolor, som regeringen.

Allmänna utvärderingar

Det finns ett antal allmänna förutsättningar för folkbildningen som är av betydelse för att statsbidragets syften ska kunna nås. Till dessa hör till exempel studieförbundens och folkhögskolornas mål för verksamheten, det kvalitetsarbete som genomförs, statsbidragsmodellen, (kvaliteten i) de uppgifter som samlas in som underlag för statsbidragsfördelning, folkbildningens ledning och styrning samt lärar-/cirkelledarkapacitet och lärar-/cirkelledarkompetens inom folkbildningsorganisationerna.

Vissa av dessa allmänna förhållanden kommer att utvärderas inom ramen för Folkbildningsrådets nationella utvärderingar.

Metautvärderingar

Syftesinriktade utvärderingar och allmänna utvärderingar behöver kompletteras med metautvärderingar. Metautvärderingar genomförs för att ge en samlad bild av de resultat som övriga utvärderingar visat. I metautvärderingarna sammanställs och analyseras resultat från tidigare utvärderingar och slutresultatet blir en sammanhållen analys av i vilken utsträckning och i vilka avseenden som statens syften med statsbidraget uppnåtts.

Kartläggningar

Kartläggningar görs som förberedelser inför vissa utvärderingar, för att ringa in och belysa det område som ska utvärderas.

Utvärderingsmodeller

Expertutvärdering som grundmodell

De nationella utvärderingarna genomförs i första hand som expertutvärderingar, där utomstående experter genomför det operativa utvärderingsarbetet. Detta gör det möjligt att för varje utvärdering skraddarsy utvärderarnas kompetens. Processen för utvärderingarnas genomförande ser schematiskt ut enligt följande:

- En *utvärderargrupp* tillsätts per utvärdering. Varje grupp utgörs av 3–5 experter med för

uppdraget relevant kompetens och erfarenhet. Vid rekrytering av experter ska Gruppens sammanvägda kompetens anpassas efter respektive utvärderings inriktning. Jämn könsfördelning och skiftande etnisk bakgrund i grupperna eftersträvas.

- Gruppen utgår i sin utvärdering från ett *skriftligt underlag*. Detta kan exempelvis utgöras av statistiska uppgifter, tidigare utvärderingar och forskning eller så kallade självvärderingar som de utvärderade verksamheterna ombuds utarbete.
- Som komplement till det skriftliga underlaget utför gruppen *egen datainsamling*, till exempel genom enkäter, intervjuer, hearings, studiebesök/platsbesök.
- Gruppen formulerar, med stöd från Folkbildningsrådet, en *skriftlig rapport*.
- Till utvärderargruppens rapport fogar Folkbildningsrådet ett kortare avsnitt kallat *Folkbildningsrådets analys*. Här analyseras utvärderingsresultaten ur Folkbildningsrådets perspektiv.¹¹

Andra utvärderingsmodeller

Ett mindre antal nationella utvärderingar kommer att utföras av enskilda forskare eller av forskargrupper vid högskole- och universitetsinstitutioner.

---

¹¹ De egna analyser som Folkbildningsrådet fogar till respektive utvärderingsrapport utgör, tillsammans med analyser av uppföljningar och övriga rapporter som produceras, underlag för den *samlade bedömning av folkbildningens insatser* som presenteras i Folkbildningsrådets årsredovisning och som utgör en återrapportering till regeringen.

Beskrivning av Folkbildningsrådets utvärderingar 1997–2011

Utvärderingar inom ramen för Folkbildningsrådets strategi för nationella utvärderingar 2010–2014

Sedan den femåriga strategin för Folkbildningsrådets nationella utvärderingar fastställdes i november 2009 har rådets utvärderingsarbete intensifierats.

En utgångspunkt för expertgruppens val av utvärderingsprojekt är att säkra utvärderingsresultat med anknytning till samtliga de syften och verksamhetsområden som motiverar det statliga folkbildningsanslaget.

Nedan redovisas de utvärderingar och andra studier som avslutats, pågår och som planeras under hösten 2011.

Avslutade utvärderingar och kartläggningar i oktober 2011

- En folkhögskoledeltagarundersökning har slutförts under våren 2011: *Folkhögskoledeltagarundersökning 2010. Folkbildning för alla?*
- En nationell kartläggning av folkbildningens betydelse för kommunernas socioekonomiska utveckling avrapporterades i maj 2011: *Folkbildning i Sveriges kommuner. Spridning och relation till socioekonomiska strukturer.*
- En kartläggning av folkbildningens transnationella arbete har genomförts i samarbete med Mimer vid Linköpings universitet. Denna avrapporterades i maj 2011: *Gränsöverskridande folkbildning – om resurser, nätverk och trans-*

nationellt engagemang. (På engelska: *Folkbildning across borders.*)

- En kartläggning av studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet med anknytning till de allmänna valen till riksdag, landsting och kommuner genomfördes under 2010.
- En kartläggning av studieförbundens och folkhögskolornas lokala utvärderingar genomfördes under 2010.
- En kartläggning av relationerna mellan studieförbunden och deras medlems- och samverkansorganisationer: *Folkrörelseanknytningar och marknadsrelationer.* Ersta Sköndal högskola, 2009.
- En kartläggning som fokuserar på ett antal folkbildningsorganisationer med etnisk inriktning: *Mångfaldig (folk)bildning för det offentliga samtalet? Tre minoriteters egna bildningsverksamheter.* Linköpings universitet, 2011.

Pågående utvärderingar och kartläggningar i oktober 2011

- En utvärdering av nya bidragsfördelningsmodeller inom folkbildningen har initierats. Denna omfattar utvärdering både av den nya bidragsfördelningsmodellen till studieförbunden och till folkhögskolorna. Det är alltså fråga om två utvärderingar som samrapporterades. Utvärderingen är fyraårig, tre delrapporter planeras. En första delrapport kommer i december 2011.
- En utvärdering av folkhögskolornas relationer till huvudmännen har påbörjats. Denna utförs

av forskare vid Ersta Sköndal högskola och slutrapporteras i mars 2012.

- En kartläggning av folkbildningen och regionaliseringen har påbörjats och avrapporteras i januari 2012. Kartläggningen inriktas mot folkbildningens roll, betydelse och strategier i arbetet med regionala kulturplaner. Kartläggningen utförs av forskare vid Högskolan i Jönköping.

Utvärderingar som planeras under hösten 2011

- Den tidigare kartläggningen av folkbildningen i Sveriges kommuner tjänar bland annat som underlag i planeringen av tre utvärderingar med anknytning till studieförbundens kulturprogramverksamhet. Dessa inriktas mot:
  - Kulturprogrammets betydelse för deltagarna.
  - Kulturprogrammets betydelse för de medverkande /arbetsmarknadsperspektiv.
  - Kulturprogrammets betydelse för det omgivande samhället.
- Utvärdering av folkbildningens ledning och styrning.
- Undersökning som fokuserar på folkhögskollärare och studiecirkelledare.

- Kartläggningen av folkbildningens transnationella arbete tjänar som underlag i planeringen av en utvärdering av folkbildningens transnationella arbete.
- Kartläggningen av studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet med anknytning till de senaste allmänna valen till riksdag, landsting och kommuner tjänar som underlag i planeringen av en utvärdering av folkbildningens verksamhet i samband med allmänna val.

Sammanfattande bild – utvärderingarna i relation till folkbildningens syften och verksamhetsområden

I tabellen nedan ges en översikt av Folkbildningsrådets utvärderingar från 1997 och framåt. Utvärderingar som slutförts före november 2009, det vill säga före Folkbildningsrådets strategi för nationella utvärderingar trädde i kraft, är skrivna i normalstil. Senare utvärderingar och studier som initierats inom ramen för strategin är skrivna i fetstil.

(En och samma utvärdering kan redovisas på flera olika ställen, då den svarar mot antingen flera syften eller flera verksamhetsområden. Förklaringar till fotnoterna finns på motstående sida.)

Prioriterade verksamhetsområden	Statsbidragets syften				
	Demokrati	Påverkan, engagemang	Utbildningsklyftor	Delaktighet i kultur	Annat syfte
Gemensam värdegrund					
Mångkulturella samhällets utmaningar	2006 ¹² , 2009 ¹³ , 2011 ¹⁴	2008 ¹⁵ , 2011 ¹⁶	2010 ¹⁷		2008 ¹⁸ , 1999 ¹⁹ , 1998 ²⁰
Demografiska utmaningen	2006 ²¹ , 2009 ²² , 2011 ²³		2010 ²⁴		
Livslånga lärandet	2009 ²⁵ , 2011 ²⁶		2000 ²⁷ , 2010 ²⁸		
Kulturverksamhet				2011 ²⁹ , 2011 ³⁰ , 2011 ³¹	
Personer med funktionsnedsättning	2006 ³² , 2011 ³³	2000 ³⁴	2010 ³⁵		2005 ³⁶
Folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa		2011 ³⁷ , 2011 ³⁸			
Annat verksamhetsområde	2002 ³⁹ , 2001 ⁴⁰ , 2011 ⁴¹ , 2011 ⁴² , 2011 ⁴³	2002 ⁴⁴ , 2004 ⁴⁵ , 2006 ⁴⁶ , 2007 ⁴⁷ , 2009 ⁴⁸ , 2009 ⁴⁹ , 2011 ⁵⁰ , 2011 ⁵¹ , 2012 ⁵²			2003 ⁵³ , 2001 ⁵⁴ , 1998 ⁵⁵ , 1998 ⁵⁶ , 1997 ⁵⁷ , 2011 ⁵⁸

- 12 *Studiecirkeldeltagare 2004 – två rapporter om deltagare i studieförbundens cirkelverksamhet*. (2006). Särskilt fokus riktas mot ungdomar, personer som invandrat och personer med funktionshinder.
- 13 *Studiecirkeldeltagare 2008* (2009).
- 14 *Folkbildning för alla? Folkhögskoledeltagarundersökning 2010* (maj 2011).
- 15 *Folkbildning och lokal utveckling i förorten* (2008).
- 16 *Folkbildning och mångkultur* (sept 2011).
- 17 *Delrapport: Folkhögskolans deltagare, vad händer sedan?* (nov 2010).
- 18 *Ibn Rushd – ett nytt studieförbund* (2008).
- 19 *Folkbildning i ett mångfaldigt samhälle – segregerad verksamhet med integrerande syfte* (1999).
- 20 *Folkhögskolan som kulturell mötesplats* (1998).
- 21 *Studiecirkeldeltagare 2004 – två rapporter om deltagare i studieförbundens cirkelverksamhet* (2006). Särskilt fokus riktas mot ungdomar, personer som invandrat och personer med funktionshinder.
- 22 *Studiecirkeldeltagare 2008* (2009).
- 23 *Folkbildning för alla? Folkhögskoledeltagarundersökning 2010* (maj 2011).
- 24 *Delrapport: Folkhögskolans deltagare, vad händer sedan?* (2010).
- 25 *Studiecirkeldeltagare 2008* (2009).
- 26 *Folkbildning för alla? Folkhögskoledeltagarundersökning 2010* (maj 2011).
- 27 *Kunskapslyftet på folkhögskola – Deltagarnas motiv för studier och för valet av folkhögskola samt deras syn på undervisningen* (2000).
- 28 *Delrapport: Folkhögskolans deltagare, vad händer sedan?* (2010).
- 29 *Kulturprogrammets betydelse för deltagarna* (utvärdering påbörjas under 2011).
- 30 *Kulturprogrammets betydelse för de medverkande* (utvärdering påbörjas under 2011).
- 31 *Folkbildning i Sveriges kommuner. Spridning och relation till socioekonomiska strukturer* (juni 2011).
- 32 *Studiecirkeldeltagare 2004 – två rapporter om deltagare i studieförbundens cirkelverksamhet* (2006). Särskilt fokus riktas mot ungdomar, personer som invandrat och personer med funktionshinder.
- 33 *Folkbildning för alla? Folkhögskoledeltagarundersökning 2010* (maj 2011).
- 34 *Funktionshindrade och folkhögskolan – perspektiv på empowerment genom folkbildning* (2000).
- 35 *Delrapport: Folkhögskolans deltagare, vad händer sedan?* (2010).
- 36 *Folkhögskolans anpassningskurser – En utvärdering från Folkbildningsrådet, Sibus och Sveriges kommuner och landsting* (2005).
- 37 *Gränsöverskridande folkbildning – om resurser, nätverk och transnationellt engagemang* (maj 2011).
- 38 *Gränsöverskridande folkbildning – om resurser, nätverk och transnationellt engagemang* (maj 2011).
- 39 *Medborgarbildning i lokalsamhället – En rapport från projektet Folkbildningen och de demokratiska utmaningarna* (2002).
- 40 *Röster om folkbildning och demokrati – En rapport från projektet Folkbildningen och de demokratiska utmaningarna* (2001).
- 41 *Kartläggning av folkbildningens verksamhet med anknytning till valen 2011*.
- 42 *Utvärdering med anknytning till folkbildningens valverksamhet* (påbörjas under 2011).
- 43 *Kartläggning av folkbildningen och regionaliseringen* (fokus på regionala kulturplaner).
- 44 *IT-stött lärande i folkbildningen. En utvärdering av utbildningssatsningar 1999–2001* (2002).
- 45 *Folkbildningens IT-mönster – En kartläggning och analys av nuläge och förutsättningar att använda modern informationsteknik* (2004).
- 46 *Deltagarröster om folkbildning på distans – motiv, betydelser och datoranvändning* (2006).
- 47 *Lärande, IKT och samhällsomvandling* (2007).
- 48 *Folkbildning och lokal utveckling på landsbygden* (2009).
- 49 *Folkrörelseanknytningar och marknadsrelationer* (2009).
- 50 *Folkbildning i Sveriges kommuner. Spridning och relation till socioekonomiska strukturer* (juni 2011).
- 51 *Kulturprogrammets betydelse för det omgivande samhället*.
- 52 *Folkhögskolornas relationer till huvudmännen* (rapport i mars 2012).
- 53 *Nya folkhögskolor – En uppföljningsstudie av de folkhögskolor som blivit självständiga mellan åren 1991 och 2000* (2003).
- 54 *Cirkelledarskapet. En intervju- och enkätstudie med cirkelledare* (2001).
- 55 *Lärande i studiecirkel – en studie av en pedagogisk miljö* (1998).
- 56 *Folkbildningsforskning – en kunskapsöversikt* (1998).
- 57 *Folkbildningsrådets sammanfattande utvärderingsrapport* (1997).
- 58 *Utvärdering av nya bidragsmodeller* (delrapport i december 2011).

Folkbildningsrådet

Box 380 74, 100 64 Stockholm

Tel: 08-412 48 00, fax: 08-21 88 26

fbr@folkbildning.se

www.folkbildning.se